

Fecr Yayınları: 379

YUSUF EN-NEBHÂNÎ VE ŞİİRİNDEKİ
TASAVVUFÎ UNSURLAR

Mesut Yiğit

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
VADİ GRAFİK TASARIM VE REKLAMCILIK LTD. ŞTİ.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1
Yenimahalle/ANKARA • Tel: 0 312 395 85 71
Sertifika No: 47479

1. Baskı: Ekim 2020

ISBN: 978-625-7879-19-4

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 Ulus-Altındağ/ANKARA
Tel: (0312) 310 08 60 (pbx) - Fax: (0312) 311 47 89
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

**YUSUF EN-NEBHÂNÎ
VE
ŞİİRİNDEKİ
TASAVVUFÎ UNSURLAR**

Mesut YİĞİT

Ankara 2020

Mesut YİĞİT

1977 yılında Cizre’de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Cizre’de tamamladı. 2003 yılında Medine İslam Üniversitesi Şariat Fakültesi’nden mezun oldu. 2005-2012 yılları arasında çeşitli yerlerde DİB bünyesinde imam olarak görev yaptı. Yüksek lisans öğrenimini Atatürk Üniversitesi, SBE, Temel İslam Bilimleri BD, doktora öğrenimini ise 2018 yılında yine Atatürk Üniversitesi, SBE, Temel İslam Bilimleri BD’ında tamamlamıştır. 2012 yılında Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Okutman/Öğretim Görevlisi olarak atanmıştır. Halen Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi’nde Tasavvuf ABD’ında Dr. Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	5
KISALTMALAR	15
ÖN SÖZ	17
GİRİŞ	19
I. YUSUF EN-NEBHÂNÎ DÖNEMİ SİYASİ, SOSYAL VE KÜLTÜREL VASAT	21
II. YUSUF EN-NEBHÂNÎ'NİN HAYATI, ESERLERİ VE EDEBİ KİŞİLİĞİ	26
A. Hayatı ve Eserleri	26
1. Doğumu ve Ailesi	26
2. Çocukları	26
3. İlk Tahsili	27
4. Tahsili (Ezher)	27
5. Hocaları	27
6. Görev ve Seyahatleri	29
7. Vefatı	30
8. Eserleri	30
a. Manzum Eserleri	31
b. Mensur Eserleri	32
B. Edebi Şahsiyeti	34
III. YUSUF EN-NEBHÂNÎ'NİN ŞİİRİNDE ŞEKİL VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ	36
A. Vezin Yapısı	36
B. Nazım Türleri	39
1. Kasideler ve Kaside Yapısı	40
C. Şiirinde Yer Verdiği Konular	40
1. Münâcât	40

2. Nât	44
3. Medih	48
a. Şeyh Muhyiddîn-i Arabî'yi Methi	48
b. İmam Subkî'yi Methi	50
c. Sultan II. Abdülhamid Hanı ve Osmanlı Padişahlarını Methi	54
ç. Ebü'l Hüdü es-Sayyâdi'yi Methi	56
d. Ahmed Fâris eş-Şidyâk'ı Methi	58
4. Rûmiyyât (Vatan Özlemi)	59
5. Yaşadığı Zamanı ve İnsanlarını Şikâyet	61
6. Misyonerlik Faaliyetlerine Karşı Duruşu	62
7. Misyoner Okullarına Karşı Duruşu	64
8. Hicâ/Hiciv	65
a. Afgâni'yi ve Ekolünü Hiciv	65
b. Âlûsi'yi Hiciv	68
c. Muhammed Abduh'u Hiciv	70
ç. Reşid Rıza'yı Hiciv	72
d. Vahhâbiliği Hiciv	73
D. Şiirinde Kullandığı Sanatlar	75
1. Teşbih	75
2. İstiare	76
3. Kinaye	77
4. Tevriye	77
5. İktibas	78
6. Cinas	79
7. Tıbak	80
8. Mukabele	81
9. Hüsni Ta'lil	82
10. Mübalağa	82
11. Temenni	83
12. Teşhîs	84
13. Nidâ	84
14. Emir	85
15. Nehiy	86
16. İstifham	86
17. Telmih	87

BİRİNCİ BÖLÜM

EN-NEBHÂNÎ VE TASAVVUFÎ ŞİİR	89
1.1. TASAVVUFÎ ŞİİRİN TANIMI	89
1.1.1. Tasavvufun Tanımı.....	89
1.1.1.1. Sözlükte Tasavvuf.....	89
1.1.1.2. İstilahta Tasavvuf.....	89
1.1.2. Şiir Tanımı.....	90
1.1.2.1. Sözlükte Şiir.....	90
1.1.2.2. İstilahta Şiir.....	90
1.2. TASAVVUFÎ ARAP ŞİİRİNİN TARİHİ SEYRİ	91
1.2.1. Arap Edebiyatında Tasavvufî Şiir.....	91
1.3. TASAVVUFÎ ŞİİRİN ÖNCÜLERİ	92
1.3.1. Râbiatü'l-Adeviyye.....	92
1.3.2. Hallâc-ı Mansûr.....	93
1.3.3. Muhyiddîn İbnü'l-Arabî.....	94
1.3.4. Ömer İbnü'l-Fârid.....	95
1.4. TASAVVUFÎ ŞAHSİYETİ	96
1.5. ETKİLENDİĞİ VE ŞİİRİNDE YER VERDİĞİ TASAVVUFÎ ŞAHSİYETLER	97
1.5.1. Üveys el-Karani.....	97
1.5.2. Hasan el-Basrî.....	98
1.5.3. Ömer b. Abdülaziz.....	99
1.5.4. Said b. Müseyyib.....	100
1.5.5. Said b. Cübeyr.....	100
1.5.6. Seyyid Abdulkadir Geylânî.....	101
1.5.7. Seyyid Ahmed er-Rifâî.....	102
1.5.8. Seyyid Ahmed Bedevî.....	103
1.5.9. Seyyid İbrahim Dusûkî.....	104
1.5.10. Ebü'l-Hasan eş-Şâzelî.....	104
1.5.11. Muhyiddîn İbnü'l-Arabî.....	105
1.5.12. İmam el-Cezûlî.....	106

İKİNCİ BÖLÜM

YUSUF EN-NEBHÂNÎ'NİN ŞİİRLERİNDE TASAVVUFÎ UNSURLAR	109
2.1. İBADET VE AHLAKA DAİR OLANLAR	109
2.1.1. Tevbe.....	109

2.1.2. Nâsik	110
2.1.3. Tebettül	110
2.1.4. Takva	111
2.1.5. Tevekkül	113
2.1.6. Zühd	113
2.1.7. Fakr/Fakir	115
2.1.8. Kefâf/Kefâf-ı Nefs	116
2.1.9. Sabır	117
2.1.10. Rızâ	118
2.1.11. Hamd	120
2.1.12. Tevâzu	121
2.1.13. İhlâs	121
2.1.14. Duâ	122
2.1.15. Etkiyâ	123
2.1.16. Sıdk	124
2.1.17. Zikir	126
2.1.18. Verâ	127
2.1.19. Ahlâk	128
2.2. SEYRÜ SÜLÛKA DAİR KAVRAMLAR	128
2.2.1. Sülûk	128
2.2.2. Mürşid	129
2.2.3. Kalb	130
2.2.4. Fuâd	132
2.2.5. Kâse	133
2.2.6. Sevdâü'l-Kalb/Süveyda	133
2.2.7. Habbetu'l-Kalb/Habbetü's-Sevda	134
2.2.8. Zevk	135
2.2.9. Şürb	136
2.2.10. Yakaza	137
2.2.11. Ârif	138
2.2.12. Velî/Evliyâ	139
2.2.13. Velâyet	141
2.2.14. Hakikat	142
2.2.15. Hayret	143
2.3. KALBÎ VE VİCDANÎ OLANLAR	144
2.3.1. Aşk	144
2.3.2. Âşık	145

2.3.3. Muhib	146
2.3.4. Muhabbet	147
2.3.5. Habîb	148
2.3.6. Vecd	150
2.3.7. Cezbe	152
2.3.8. Havf	152
2.3.9. Recâ	153
2.3.10. Şevk	155
2.3.11. İştîyâk	156
2.3.12. Kabz	157
2.3.13. Bast	158
2.3.14. Mekr	159
2.3.15. Sekr	160
2.3.16. Fenâ fillâh	161
2.3.17. Bekâ billâh	162
2.4. MARİFET VE BİLGİ KAVRAMLARI	163
2.4.1. Feth	163
2.4.2. İlim	165
2.4.3. İlhâm	167
2.4.4. Tecellî	167
2.4.5. Şühûd	168
2.4.6. Hikmet	169
2.4.7. Feyz	170
2.4.8. Vâridât	171
2.4.9. Havâtır	172
2.4.10. Nefs	173
2.4.11. Keşf	175
2.4.12. Keşf-i Zamâir	176
2.4.13. Ruh	177
2.4.14. Rüyâ	179
2.4.15. Rû'yet	180
2.4.16. Sır	181
2.4.17. Lahz/Lahza	183
2.4.18. Keramet	184
2.5. VELİLERİN SINIFLARI	185
2.5.1. Kutub	185
2.5.2. Gavs	186

2.5.3. Ahyâr	187
2.5.4. Asfiyâ	189
2.6. TARİKAT İLE İLGİLİ KAVRAMLAR	190
2.6.1. Makâm	190
2.6.2. Burhân	191
2.6.3. İrşâd	192
2.6.4. Nazar	193
2.6.5. Türbe	194
2.6.6. Vekîl/Halîfe	195
2.6.7. Tarîkat	196
2.6.8. Ziyâret	198
2.6.9. İtiraz	200
2.6.10. Taç/Tâc-ı Şerif	201
2.6.11. Münkîr	201
2.6.12. Atebe/Eşik	202
2.6.13. Ata/Baba/Eb	203
2.7. EHL-İ BEYT İLE İLGİLİ KAVRAMLAR	205
2.7.1. Ehl-i Beyt	205
2.7.2. Ehl-i Abâ/Âl-i Abâ	206
2.7.3. Seyyid	207
2.7.4. Şerîf	209
2.7.5. Tâhir	210
2.8. YARATILIŞIN GAYESİ HZ. PEYGAMBER	210
2.8.1. Nûr-ı Azam/Nûr-ı Mübin	210
2.8.2. Na'l-i Şerif	211
2.8.3. Nâib/Nüvvâb	213
2.8.4. Nüvvâb-ı Muhammed	214
2.8.5. Hicâbe/Hacib-i Hakk	215
2.8.6. Nûr-ı Muhammedî	216
2.8.7. Asıl	217
2.8.8. Makâm-ı Mahmûd	218
2.8.9. Levlâk	219
2.8.10. İllet-i Vücut	220
2.8.11. Habîbullah	221
2.8.12. Yed-i Beyzâ	221
2.8.13. Hakikat-ı Muhammediyye	222
2.8.15. Nûr-ı Nübüvvet	225

2.8.16. Fazîletin Aslı	226
2.8.17. Dürr-i Yetim	226
2.8.18. Salavât	227
2.9. HZ. PEYGAMBERİN RUHANİYETİNDEN İSTİMDAT	228
2.9.1. Şefaât	228
2.9.2. İstiğâse	230
2.9.3. Emân/Aman/Te'mîn	231
2.9.4. Mümiddü'l-Himem	232
2.9.5. İstimdât/Meded/İmdad	233
2.9.6. Vesile	234
2.9.7. Vâsıta	236
2.9.8. Lece'/İlticâ	237
2.9.9. Câh	238
2.10. NEFSİN HASTALIKLARI	240
2.10.1. Kibir	240
2.10.2. Ucb	241
2.10.3. Riyâ	242
2.10.4. İsm	243
2.10.5. Hevâ	244
2.10.6. Vesvese	245

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİĞER TASAVVUFÎ KAVRAMLAR	247
3.1. NÛR	247
3.2. NEFHÂ/KOKU	249
3.3. İHYÂ	251
3.4. KENZ	251
3.5. İTİKÂF	252
3.6. MÛFERRİCÛ'L-AHZÂN VE MÛFERRİCÛ'L-KÜRÛB	253
3.7. NESÎM	253
3.8. HEBÂ	255
3.9. KEVN	256
3.10. LİKÂ	257
3.11. MEVLA	258
3.12. VUSLAT, VASL	259
3.13. KEDER/KUDÛRET	261
3.14. SAFÂ/SAFVET	261

3.15. HARAK/HARK	264
3.16. ZÜLEYHÂ	264
3.17. HİCRAN	265
3.18. KEMÂL	266
3.19. NEVÂL	267
3.20. AFET	268
3.21. TAHÂRET	269
3.22. HAL	270
3.23. İBLÎS	270
3.24. GİNÂ	271
3.25. ABD/KÖLE/BENDE	272
3.26. BAHİR/DERYA	274
3.27. CÛD	275
3.28. İCÂBET	277
3.29. SAHRÂ	277
3.30. GIPTA	278
3.31. AVÂLİM	278
3.32. ARŞ	280
3.33. HAYAT	281
3.34. CEVHER	282
3.35. DÜR	283
3.36. HAD	283
3.37. BÂB	284
3.38. ATÂ/ATİYYE	285
3.39. NEYYİRİ 'A'LÂ	287
3.40. RUH-İ EMİN	287
3.41. CİBRÎL	288
3.42. LEVH	289
3.43. EHL-İ HAKK	290
3.44. FAZL	291
3.45. GAYS/YAĞMUR/BARAN	292
3.46. TEVFİK	293
3.47. MELE-İ A'LÂ	294
3.48. FETÂ	295
3.49. FÜTÜVVET	296
3.50. MELİK	297
3.51. SULTÂN	297

3.52. ZİYÂ	298
3.53. MUKADDES/KUDSÎ	299
3.54. VEFÂ	300
3.55. ZÂT	301
3.56. MÜBÂREK	302
3.57. CEFÂ	302
3.58. ŞEMS/ÂFİTAB	303
3.59. MİR'ÂT/AYNA	305
3.60. İKSİR	306
3.61. HIZIR	307
3.62. SALİH	308
3.63. HİLM	309
3.64. SEHÂ	310
3.65. LİVÂ	312
3.66. GAYB	313
3.67. HALÎLULLAH	315
3.68. EMİR	315
3.69. KİYÂMET	316
3.70. CEMÂL	317
3.71. HÜSN	318
3.72. DÜNYA	319
3.73. HAŞR	320
3.74. RAHMET	321
3.75. KİMYA	323
3.76. KEREM	323
3.77. LÜTUF	325
3.78. AFV	326
3.79. GAYRET	327
3.80. ÜRYÂN	328
3.81. HATVE	329
3.82. İNÂYET	329
3.83. İCTİBÂ	330
3.84. SABÂ	330
3.85. RÜTBE/MERATİB/DERECE	331
3.86. CEVŞEN	332
3.87. MİHNET	333
3.88. KURB	333

3.89. CİFİR	335
3.90. HATM	336
3.91. ZÜLF	336
3.92. RÜKÛN	337
3.93. SAADET	337
3.94. MÜŞTÂK	339
3.95. ULVÎ ÂLEM	339
3.96. SÜFLÎ ÂLEM	340
3.97. SELAMET-İ SADR	341
3.98. HACET	342
3.99. ZILL	343
3.100. KÛN	344
3.101. BUK'Â	344
3.102. HİDAYET	345
3.103. AZRÂ	346
3.104. BÛSE	347
3.105. BU'D	348
3.106. CEMRE/CİMÂR	348
3.107. TAKDÎS	349
3.108. İSTİDRAC	350
3.109. KİŞR	351
3.110. LÛB	351
3.111. BERK	352
3.112. TAVAF	353
SONUÇ	353
KAYNAKÇA	358
DİZİN	373

KISALTMALAR

(a.s.)	: Aleyhisselam
(c.c.)	: Celle celâluh
(r.a.)	: Radiye'llâhu 'anh
(s.a.v.)	: sallallahu aleyhi vesellem
b.	: bin, ibn
bkz.	: Bakınız
bs.	: Baskı
Çev.	: çeviren
DİA	: Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
H.	: Hicri
Hız.	: Hazreti
Krş.	: Karşılaştırınız
ö.	: Ölüm
s.	: Sayfa
thk.	: Tahkik
ts.	: Tarihsiz
v.b.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri

ÖN SÖZ

Hamd âlemlerin Rabbi olan Yüce Allâh'a, salâtü selâm kâinatın efendisi Hz. Peygamber'e, âline ve ashâbına olsun.

Arap edebiyatında ilk olarak zühd şiirleri şeklinde ortaya çıkan tasavvufî şiirler daha sonra temelde Allah aşkı, ona vuslat ve naat şiirleri tarzında devam etmiştir. Mutasavvıf şairler kalplerine doğan his ve duyguları, ruhlara tesir eden sanatlı sözlerle ifade etmişlerdir. Hallerine yabancı olanların, kastettikleri manaları anlamamaları için de şiirlerinde tasavvuf ehline özel söz ve rumuzlar kullanmışlardır.

Bu çalışmamızda Yusuf b. İsmail en-Nebhânî'nin hayatı, şiirleri ise dil, şekil ve muhteva yönünden incelenmiştir. Nebhânî Osmanlı'nın son döneminde ait Filistin'in şiir öncülerindedir. Tasavvufî şiirin naat-ı şerif örneklerinin en iyilerini vermeye çalışmıştır. Zamanının Hassân bin Sâbit'i ve İmam Busîrî'si olarak nitelendirilen Yusuf en-Nebhânî'nin şiirlerindeki tasavvufî yönelim, tezimizin konusu olmuştur.

Zamanının en iyi ilmi kurumlarından el-Ezher'de öğrenimini tamamlayan, başta İstanbul olmak üzere gittiği yerlerde ilmi çalışmalar içinde bulunan Yusuf en-Nebhânî; fıkıh, hadis, siyer ve tasavvuf ilminde ihtisas sahibi bir âlim olduğu gibi aynı zamanda büyük bir şair ve ediptir. Çeşitli ilimlerde çok sayıda eser telif eden Nebhânî'nin kitapları, İslam coğrafyasının her tarafında büyük bir rağbet görmüş ve baskıları kısa sürede tükenmiştir. Yaklaşık otuz sene kadılık yapan şairimiz 19. yüzyılda yazdığı edebî değeri yüksek şiirlerle de zamanındaki ilim ve edebiyat çevrelerince tanınmıştır.

Çalışmamızın hedeflerinden biri Osmanlı'nın güzide âlimlerinden Yusuf en-Nebhânî'nin, birkaçı dışında şiirlerinin hemen hemen bütününe topladığı *el-'Ukûdu'l-Lu'lu'yyetu fî'l-Medâ'ibi'l-Muhammediyye* adındaki divanını tasavvuf merkezli

olarak incelemek ve içindeki tasavvufî muhtevayı ortaya çıkarmak ve edebiyat camiasına tanıtmaktır.

Yusuf en-Nebhânî, İslam coğrafyasının yoğun bir şekilde siyasî, sosyal ve kültürel saldırılara maruz kaldığı bir dönemde yaşamıştır. Şiirlerinde bunun izleri açıkça görülmektedir. Şiirleri; Osmanlı halifesinin yalnız bırakılmaya çalışıldığı, milliyetçi akımların ortaya çıktığı, misyonerlik faaliyetlerinin tüm hızıyla sürdürüldüğü, İslam toplumunun inanç ve ırk temelinde ayrıştırılmaya çalışıldığı bu döneme ışık tutar. Müslümanların maddî ve manevî gerilemelerinden ızdırap duyan Nebhânî, şiirlerinde yer yer topluma öğüt ve uyarı da bulunmuş zaman zaman da Hz.Peygamber'in (s.a.v.) ruhaniyetinden istimdâtle naat-ı şerif örneklerini başarılı bir şekilde sunmuştur.

Çalışmamıza konu olan divan, Yusuf en-Nebhânî'nin her biri daha önce ayrı ayrı basılan şiir kitaplarından oluşmaktadır. *el-'Ukûdu'l-Lu'lu'yyetu fi'l-Medâ'ibi'l-Muhammediyye* adıyla müellif tarafından Mısır Hidivi II. Abbas Hilmi Paşa'ya sunulmak üzere bir araya getirilmiştir. Üç kısımdan oluşan divan, tasavvufî şiir çeşitlerinden sayılan naat-ı şerif örnekleriyle doludur.

Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde tasavvufî şiirin ortaya çıkışı ve tasavvufî şiirin öncüleri hakkında bilgi verilmiş ayrıca Yusuf en-Nebhânî'nin yaşadığı dönem ele alınmıştır. Birinci bölüm Yusuf en-Nebhânî'nin hayatının, eserlerinin ve edebî kişiliğinin yanında tasavvufî kişiliği de incelenmiştir. İkinci bölümde Nebhânî'nin şiirleri muhteva ve şekil özellikleri bakımından araştırılmıştır. Çalışmamızın kapsamlı kısmı olan üçüncü bölümde ise Yusuf en-Nebhânî'nin şiirlerindeki tasavvufî unsurların ve mazmunların yanı sıra divanda geçen önemli tasavvufî şahsiyetlerin kısa hayatı da verilmiştir. Divanda geçen önemli konular için örnek verilen şiirler kısaca izah edilmeye çalışılmış, konular gerekli görülen yerlerde ayet-i kerime ve hadis-i şeriflerle temellendirilmiştir.

Şairimizin hayatı incelenirken *Câmi'u Kerâmâti'l-Evliyâ* adlı kitabında hayatını anlattığı bölümler, tahkik edilerek basılan diğer kitaplarının hayatı ile ilgili kısımları, Abdulhafiz el-

Fâsî'nin *Mu'cemu's-Şuyûh*, Ebubekir Ahmed el-Habeşî el-Alevî'nin *ed-Delîlü'l-Müşîr* adlı kitabı ve diğer eserlerden faydalanılmıştır.

Şiirlerle ilgili bazı edebî terimleri açıklarken başvurduğumuz temel kaynaklar Saduddin et-Teftâzânî'nin *el-Mutavvel Şerhu Telhîsi Miftâhi'l-'Ulûm*, Abdulkahir el-Cürçânî'nin *Delâilu'l-I'câz*, Safiyyuddin el-Hillî'nin *Şerbu'l-Kâfiyeti'l-Bedîyye*, M. Kaya Bilgegil'in *Edebiyat Bilgi ve Teorileri*, Ali Bulut'un *Belağat Terimleri Sözlüğü* adlı kitaplardır.

Açıklanan terimlerin sözlük manaları için başlıca başvuru kaynaklarımız, Muhammed b. Ebi Bekr Razî'nin *Muhtâru's-Sıbâh*, Cemâluddîn Muhammed İbn Manzûr'un *Lisanu'l-'Arab*, Râgıb el-İsfehânî'nin *Müfredât Elfâzi'l-Kur'ân* adlı eserleri olmuştur.

Çalışmamızın esas kısmını teşkil eden tasavvufî terim ve kavramları açıklarken başvurduğumuz temel kaynaklar ise Abdurrezzak el-Kâşânî'nin *Mu'cemu Istılahâtî's-Sûfiyye*, Abdülkerim b. Hevâzin el-Kuşeyrî'nin *er-Risaletu'l-Kuşeyriyye*, Ethem Cebecioglu'nun *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Süleyman Uludağ'ın *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Zafer Erginli'nin *Metinlerle Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Safer Dal'ın *Tasavvuf Terimleri*, Selami Şimşek'in *Tasavvuf Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, Abdulmun'im el-Hafnî'nin *Mu'cemu Mustalahâtî's-Sûfiyye* adlı eserleridir.

Çalışmamda görüş ve tecrübeleriyle beni yönlendiren tez danışmam ve hocam Prof. Dr. Yusuf SANCAK'a, çalışmamı gözden geçirerek önemli katkılarda bulunan değerli hocalarım ve dostlarım Doç. Dr. Suat DONUK'a, Dr. Öğretim Üyesi Mahmud GAVSANI'ye, Zeyyat SEVİNİK'e, Veli YAKIŞAN'a, Abdullah AKSOY'a, Dr. Öğretim Üyesi Süleyman AYDENİZ'e, Dr. Öğretim Üyesi Recep YILMAZ'a teşekkür ederim.